

Udział Wojska Polskiego w misjach pokojowych na Bałkanach po 1990 r.

Celem artykułu jest analiza udziału Wojska Polskiego w misjach pokojowych na Bałkanach i ich wpływ na reorganizacje Sił Zbrojnych RP.

Niezwykle trudno jest zdefiniować pojęcie „misji pokojowej” czy też „operacji pokojowej”. W literaturze przedmiotu: w encyklopediach, leksykonach, podręcznikach i publikacjach uniwersyteckich czy też wydanych przez różne instytucje wojskowe znaleźć można około 50 definicji, o różnym stopniu precyzyjności, opisujących działalność ONZ na rzecz rozwiązywania konfliktów i utrzymania pokoju¹. Jedna z definicji charakteryzuje operacje jako starcie zbrojne z przeciwnikiem w skali operacyjnej. Stanowi zespół bitew oraz działań operacyjnych i taktycznych (bojowych) niższego szczebla, powiązanych ze sobą przez wspólny cel, miejsce i czas. Ze względu na cele operacje mogą być obronne, zaczepne, odwrotowe, rajdowe i specjalne; ze względu na szczebel operacyjny – korpuśne lub grupy operacyjnej. Określenie „operacje pokojowe” weszło zaś do międzynarodowego języka dyplomacji i polityki dopiero w lutym 1966 r., gdy Zgromadzenie Ogólne NZ utworzyło Komitet ds. Operacji Pokojowych, przekształcony później w Departament Operacji Pokojowych (Department of Peace-Keeping Operations – DPKO)². „Agenda dla pokoju”, ogłoszona w 1991 r. przez sekretarza generalnego ONZ Boutrosa Boutrosa-

¹ M. Marszałek, J. Zuziak, *Wojsko Polskie w międzynarodowych misjach i operacjach pokojowych*, Warszawa 2010, s. 14.

² C. Marcinkowski, *Istota i ewolucja misji pokojowych ONZ*, „Przegląd historyczno-wojskowy” 2011, nr 5 (238), s. 9.

Ghaliego, poddaje ocenie dotychczasowe wysiłki w dziedzinie misji pokojowych i jednocześnie, uwzględniając nowe wymagania polityczno-militarne w świecie, wprowadza pojęcie „operacja pokojowa” (*peacekeeping operation*). Oznacza ono wprowadzenie agend NZ w dany rejon świata (za zgodą wszystkich zainteresowanych stron), co wiąże się zazwyczaj z zaangażowaniem wojskowego i (lub) policyjnego, a często także cywilnego personelu ONZ³. Ogólna definicja operacji pokojowych, nie zapisana w Karcie Narodów Zjednoczonych, nigdy dotąd nie została oficjalnie określona ani przyjęta przez ONZ. Powodem tego było przede wszystkim ich doraźne organizowanie w warunkach konkretnych konfliktów, w wyniku czego przybierały one rozmaite formy. W praktyce pierwszych lat ich funkcjonowania, w ONZ nieoficjalnie definiowano je jako „operacje z udziałem personelu wojskowego, jednak bez stosowania siły, podejmowane przez Narody Zjednoczone w celu pomocy w utrzymaniu lub przywróceniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa w rejonach konfliktu”⁴.

Za bardzo trafną uważana jest definicja autorstwa polskiego dyplomaty, L. Zapałowskiego, który definiuje operacje pokojowe jako działania stosowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych środkami o charakterze militarnym, paramilitarnym lub niemilitarnym w celu utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa bądź to przez zmianę sytuacji stanowiącej groźbę dla pokoju, bądź to dla ułatwienia pokojowego załatwienia sporu, bądź to dla zainicjowania akcji w związku z groźbą naruszenia pokoju⁵.

Klasyczny podział operacji pokojowych, ukształtowany w literaturze przedmiotu na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku uwzględniał dwa typy operacji:

³ B. Boutros-Ghali, *An Agenda for Peace. Report of the Secretary-General of the Security Council on 31 January 1992*, Nowy Jork 1992.

⁴ J. Mackinlay, *Defining A Role Beyond Peacekeeping* [w:] W. H. Lewis, *Military Implications of United Nations Peacekeeping Operations*, Waszyngton 1993, s. 17.

⁵ L. Zapałowski, *Operacje pokojowe ONZ*, Warszawa 1989, s. 38.

- pierwszej generacji, do których można zaliczyć m.in. UNEF I, UNICYP, UNEF II;
- drugiej generacji, np. UNTAG, UNAMIR, a więc działania na rzecz wymuszania pokoju.

Szerokie spektrum sił międzynarodowych uczestniczących w operacjach pokojowych przy niezwykle szerokim wsparciu humanitarnych organizacji pozarządowych pozwala wydzielić operacje pokojowe trzeciej generacji w postaci tzw. operacji hybrydowych, jako formy łącznego działania różnych rządowych organizacji międzynarodowych i pozarządowych organizacji humanitarnych. Przykładem hybrydowej operacji pokojowej są działania podejmowane w Sudanie przez ONZ, Unię Europejską, Unię Afrykańską i szereg organizacji humanitarnych (np. Medecines Sans Frontieres, Polska Akcja Humanitarna)⁶.

Operacje pokojowe (*peacekeeping operation*), będące nowym wyzwaniem dla społeczności międzynarodowej, zostały zdefiniowane przez sekretarza generalnego ONZ Boutrosa-Ghaliego we wspomnianej Agendzie dla pokoju. Boutros-Ghali przedstawił tam również siedem rodzajów operacji pokojowych służących bezpieczeństwu międzynarodowemu i pokojowi:

1. Dyplomacja prewencyjna i tworzenie pokoju (*preventive diplomacy*). W zakresie dyplomacji prewencyjnej zaproponował zarówno zwiększenie roli działań dyplomatycznych służących budowie zaufania, jak i ustalaniu faktów (*fact finding*), a także stworzenie systemu wczesnego ostrzegania o wydarzeniach mogących stanowić zagrożenie dla pokoju. Dyplomację prewencyjną można zdefiniować jako permanentną operację pokojową o zasięgu światowym, prowadzoną w czasie pokoju. Szczególna wartość podjętych możliwie wcześnie działań prewencyjnych polega na tym, że są one mniej skomplikowaną, mniej kosztowną, a przy tym bardziej humanitarną formą rozwiązywania sporów. Można wymienić dwa odmienne rodzaje dyplomacji prewencyjnej: zapobieganie wczesne oraz zapobieganie późne.

⁶ M. Marszałek, J. Zuziak, *Wojsko...*, s. 16.

2. Tworzenie pokoju (*peace-making*). Jest to swoista kompilacja działań militarnych i dyplomacji prewencyjnej mających na celu doprowadzenie zwaśnionych stron do ugody. Do metod dyplomacji prewencyjnej możemy zaliczyć wszelkie środki pokojowe przewidziane w rozdziale VI Karty NZ.

3. Utrzymanie pokoju (*peace-keeping*). Aktywność sił międzynarodowych wydzielonych do operacji utrzymania pokoju polega zwykle na monitorowaniu warunków wstrzymania ognia lub wprowadzania w życie wynegocjowanych porozumień pokojowych. Działania tego rodzaju prowadzone są za zgodą wszystkich zwaśnionych stron i są następstwem długotrwałego procesu polityczno-dyplomatycznego.

4. Budowanie pokoju (*peace-building*). Celem tej działalności jest zapobieganie nawrotowi konfliktu, czyli przeprowadzenie takiej akcji, aby więcej ten problem nie wystąpił. Odnosi się ono do wewnętrznych i międzynarodowych wysiłków mających na celu rozwój instytucji państwowych oraz ogólniej – tworzenie lub odtwarzanie wewnątrz państw warunków niezbędnych do przekształcenia ich w państwa stabilne i trwałe. Należy podkreślić, że większość działań składających się na program budowania pokoju pokrywa się z mandatami różnych urzędów i agencji systemu NZ, funduszy, programów itp.

5. Wymuszanie pokoju (*peace-enforcement*). Obejmuje działania związane z użyciem sił międzynarodowych do zaprowadzenia pokoju. Przykładem takiej działalności może być operacja „Pustynna Burza”, w której ONZ politycznie legitymizowało działania wojsk koalicji międzynarodowej.

6. Rozbrojenie (*disarmament*). Działalność międzynarodowych instytucji (sił zbrojnych) służąca obniżeniu, często przez wymuszoną redukcję, potencjałów militarnych w skali globalnej, regionalnej i w rejonie konfliktu, a także zakaz ich rozbudowy ponad potrzeby.

7. Sankcje (*sanctions*). Środki, które mają na podłożu politycznym uniemożliwić stronom konfliktu dodatkowe wzmacnianie potencjału militarnego, gospodarczego, a także często ograniczyć

kontakty dyplomatyczne (presja dyplomatyczna) w celu przymuszenia do negocjacji lub wygaszenia konfliktu. Obejmują one: blokady, zakaz handlu, ograniczenia przemieszczania (podróżowania), zakazy prawne, kwarantanny, embargo (zakaz przywozu lub wywozu) na określone towary⁷.

Proces budowania Unii Europejskiej, transformacja wewnętrzna NATO oraz wyzwania związane z przemianami w Europie Środkowej i Wschodniej sprzyjały poszukiwaniom środków oraz sposobów wzmocnienia międzynarodowej roli Unii Zachodnioeuropejskiej. Odpowiedź na nowe wyzwania została sformowana w „Deklaracji Petersberskiej” przyjętej na spotkaniu Rady Ministrów Unii Zachodnioeuropejskiej 19 czerwca 1992 roku, zawiera ona zapis upoważniający do stosowania środków zapobiegania konfliktom i opanowywania sytuacji kryzysowych, włączając w to działania podejmowane przez KBWE lub Radę Bezpieczeństwa ONZ. „Deklaracja Petersberska” została przyjęta kilka miesięcy po podpisaniu Traktatu o Unii Europejskiej (Maastricht, 7 lutego 1992 r.), a więc i ogłoszenia „wspólnej polityki i bezpieczeństwa”. Taka sytuacja automatycznie ustawiała Unię Zachodnioeuropejską jako autora „Deklaracji Petersberskiej” w pozycji „zbrojnego ramienia” Unii Europejskiej. W myśl „Deklaracji Petersberskiej”, jednostki wojskowe UZE, a obecnie UE oprócz wkładu do wspólnej obrony, mogą być wykorzystane do tzw. „misji petersberskich”, które obejmują cztery rodzaje działań:

- humanitarne;
- ratownicze;
- klasyczne misje pokojowe;
- bojowe przy opanowywaniu sytuacji kryzysowych, w tym przywracania pokoju⁸.

Z powyższego przeglądu wynika, że mimo długiego okresu współdziałania sił zbrojnych różnych państw w operacjach pokojowych, nie istnieje jedna spójna terminologia określająca różne

⁷ Tamże, s. 17–18.

⁸ Tamże, s. 20.

typy tych operacji. Terminologia stosowana przez różne państwa w dużej mierze zależy od ich roli i doświadczenia w uczestnictwie w operacjach pokojowych ONZ i innych organizacji.

Pojęciem, które jest częściowo związane z pojęciem operacji pokojowej jest misja wojskowa. Jest to pojęcie o charakterze politycznym, które ewoluowało i niezwykle pozytywnie zyskało na popularności oraz utrwaliło się w świadomości społeczeństw głównie dzięki funkcjonowaniu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Znaczenie pojęcia misje wojskowe jest współcześnie definiowane jako jednostki wojskowe kierowane na zaproszenie innego państwa lub na zlecenie organów międzynarodowych (np. Rady Bezpieczeństwa ONZ) do nadzorowania układów rozejmowych⁹.

Według E. J. Osmańczyka, misje wojskowe to przedstawicielstwa wojskowe kierowane na zaproszenie drugiego państwa dla wypełnienia ściśle określonych celów: doradczych, pomocniczych lub na zlecenie organizacji międzynarodowych dla wypełnienia celów kontrolnych lub rozjemczych¹⁰.

Natomiast R. Bierzanek i J. Symonides tak zdefiniowali pojęcie misji wojskowej: określenie stosowane w prawie międzynarodowym i praktyce międzynarodowej wobec sił zbrojnych pełniących funkcje organu zewnętrznego państwa poza jego granicami. Przeważnie wiążą się one ze stanem okupacji, bądź wizytą kurtuazyjną. Misje wojskowe odgrywają szczególne znaczenie z punktu widzenia prawa morza, które przyznaje okrętom wojennym immunitet, wyłączenie spod lokalnej jurysdykcji, a na morzu otwartym przewiduje także możliwości kontroli obcych statków w imieniu społeczności międzynarodowej, w przypadku podejrzenia o piractwo lub praktykowanie niewolnictwa.

Ponadto, wyróżnili oni następujące rodzaje misji wojskowych:

- 1) misje doraźne – wysyłane jednorazowo w ściśle określonym celu;

⁹ *Encyklopedia wojskowa*, Warszawa 2007, s. 626.

¹⁰ E. J. Osmańczyk, *Encyklopedia ONZ i stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1987, s. 323.

- 2) misje stałe – upowszechnione szczególnie po II wojnie światowej:
- misje uprawnione do ogólnej reprezentacji państwa – funkcjonujące w zastępstwie przedstawicielstw dyplomatycznych;
 - misje o uprawnieniach ograniczonych – przeważnie do współpracy i reprezentacji w dziedzinie militarnej. Misje te organizowane są w oparciu o bilateralne umowy o pomocy i współpracy wojskowej. Do ich zadań zalicza się głównie pomoc i doradztwo przy organizowaniu struktur wojskowych i szkoleniu armii. Najczęściej personel kierowniczy misji korzysta z pełni przywilejów i immunitetów dyplomatycznych¹¹.

Kolejnym zagadnieniem, które zostanie omówione jest podstawa prawna operacji pokojowych. O ile prawnomiędzynarodowe uregulowania operacji pokojowych wywołują czasem kontrowersje o tyle w prawie polskim kwestia ta jest rozstrzygnięta zwięźle i precyzyjnie.

Podstaw prawnych zaangażowania Wojska Polskiego poza granicami państwa szukać należy przede wszystkim w ustawie zasadniczej. Zgodnie art. 9, Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego. Art. 87 Konstytucji RP stwierdza, że źródłem prawa oprócz samej Konstytucji są ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Do użycia sił zbrojnych poza granicami kraju odnosi się bezpośrednio art. 117 Konstytucji RP, w myśl którego zasady użycia Sił Zbrojnych RP poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa.

Ponadto podstawę prawną użycia sił zbrojnych poza granicami państwa stanowi ustawa o zasadach użycia lub pobytu SZ RP poza

¹¹ R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo międzynarodowe publiczne*, Warszawa 2008, s. 171–172.

granicami państwa¹². Przez okres lat dziewięćdziesiątych stan prawny ewoluował. Jednym z jego etapów była przewidziana tylko na rok ustawa z 19 lutego 1998 roku (Dz.U.98.23.119), która wyraźnie w art. 2 stwierdzała, że „jednostki wojskowe mogą być użyte poza granicami RP w celu utrzymania międzynarodowego pokoju...”. Z dniem 1 stycznia 1999 roku zastąpiła ją obecnie obowiązująca ustawa z 17 grudnia 1998 roku o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz.U.98.162.1117)¹³. Warto zwrócić uwagę także na postanowienia Rady Ministrów w tej dziedzinie. Polską politykę w zakresie umacniania pokoju jasno określa przyjęta 13 listopada 2007 r. „Strategia bezpieczeństwa narodowego RP”. Podkreśla się tam, że najważniejszą formą współpracy wielostronnej w polityczno-wojskowym wymiarze bezpieczeństwa dla Polski jest Sojusz Północnoatlantycki. W Strategii tej znajduje się zapis, iż Polska „...Popiera selektywne zaangażowanie w misje stabilizacyjne na obszarze pozaeuropejskim, jednak pod warunkiem zachowania przez Sojusz wiarygodnego potencjału i pełnej zdolności do zbiorowej obrony państw członkowskich, jak również uwzględnienia wpływu pozaeuropejskiej aktywności NATO na przebieg, tempo oraz koszty modernizacji i transformacji sił zbrojnych sojuszników, w tym Polski...”¹⁴.

Natomiast jeżeli chodzi o uregulowania międzynarodowe, pierwszym aktem, który stanowi podstawę prawną operacji pokojowych jest Karta Narodów Zjednoczonych. Karta ta nakłada na Radę Bezpieczeństwa ONZ podstawowy obowiązek utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. To właśnie Rada powołuje misje pokojowe oraz określa ich charakter. Nadaje misjom mandat zawierający określone zadania. Rozdział VII (Akcja w razie zagrożenia pokoju, naruszenia pokoju i aktów agresji)

¹² M. Paszkowski, *Oficerowie grup dyspozycyjnych w aspekcie bezpieczeństwa narodowego (kadra zawodowa w misjach pokojowych)*, Wrocław 2008, s. 2.

¹³ [Http://sbn.republika.pl/misje.htm](http://sbn.republika.pl/misje.htm) (4.06.2013 r.).

¹⁴ *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2007, s. 11.

Karty NZ art. 39 mówi o tym, że „...Rada Bezpieczeństwa stwierdza istnienie zagrożenia lub naruszenia pokoju bądź aktu agresji oraz udziela zaleceń lub decyduje, jakie środki należy zastosować w myśl artykułów 41 i 42 w celu utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju lub bezpieczeństwa...”. W myśl art. 42, Rada bezpieczeństwa jeżeli uzna to za konieczne, może podjąć akcję przy pomocy sił zbrojnych, w celu utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. W związku z tym w Karcie NZ w art. 43 nakłada się obowiązek na państwa członkowskie oddania do rozporządzenia Radzie siły zbrojne¹⁵.

Kolejnym aktem jest Traktat Północnoatlantycki zwany też Traktatem Waszyngtońskim. Traktat ten został zawarty w oparciu o Kartę Narodów Zjednoczonych, na podstawie którego powstało NATO. Został zawarty 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie. Traktat Waszyngtoński składa się z czternastu artykułów. Jego kluczowym elementem jest artykuł piąty, który mówi o tym, iż każdy atak na któregoś z członków NATO powinien być interpretowany przez pozostałe państwa członkowskie jako atak na nie same. Jego piąty artykuł brzmi następująco: „Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego”¹⁶.

Po obszernym omówieniu definicji, podziału oraz podstaw prawnych misji przejdę do scharakteryzowania operacji, w których brali udział polscy żołnierze.

¹⁵ *Karta Narodów Zjednoczonych*, San Francisco 1945, s. 8.

¹⁶ *Traktat Północnoatlantycki*, Waszyngton 1949.

W ramach ONZ Wojsko Polskie uczestniczyło w czterech misjach na terenie Bałkan i są to: UNPROFOR, UNCRO, Amber Fox i Allied Harmony.

UNPROFOR (*United Nations Protection Force*) – Siły Ochronne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Była to misja pokojowa na terenie byłej Jugosławii, powołana na mocy rezolucji 743 (1992) z dnia 21 lutego 1992 Rady Bezpieczeństwa ONZ. Misja UNPROFOR rozpoczęła się w lutym 1992, zakończona została 31 marca 1995. Celem misji było powstrzymanie eskalacji konfliktu, który rozpoczął się w 1991 po rozpadzie byłej Jugosławii. UNPROFOR sprawował nadzór nad wprowadzeniem porozumienia o zawieszeniu broni pomiędzy rządem Bośni i siłami bośniackich Chorwatów w lutym 1994 r. Monitorował także ustalenia o zawieszeniu broni negocjowane przez rząd Bośni i siły bośniackich Serbów¹⁷.

UNCRO (*United Nations Confidence Restoration Operation*) – Operacja ONZ Przywrócenia Zaufania w Chorwacji. Ustanowiona 31 marca 1995 r. na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa S/RES/981 misja UNCRO zastąpiła siły UNPROFOR w Chorwacji. Do obowiązków UNCRO należały: pomoc we wprowadzaniu porozumienia gospodarczego z 2 grudnia 1994 r., pomoc we wprowadzaniu rezolucji Rady Bezpieczeństwa dotyczących regionu, udział w kontroli i monitorowaniu granic pomiędzy Chorwacją a Bośnią i Hercegowiną oraz Chorwacją a Federalną Republiką Jugosławii, pomoc w dostarczaniu pomocy humanitarnej do Bośni i Hercegowiny przez terytorium Chorwacji, nadzór nad demilitaryzacją Półwyspu Prevlaka. UNCRO miała wspierać stworzenie odpowiednich warunków koniecznych dla realizacji zawartego porozumienia zapewniającego terytorialną integralność Chorwacji¹⁸.

W ramach NATO Polacy również uczestniczyli w czterech misjach, tj.: IFOR, SFOR, AFOR i KFOR.

IFOR (*Implementation Force*) była operacją NATO prowadzoną od 20 grudnia 1995 r. do 20 grudnia 1996 r. w Bośni i Hercegowinie. Rada Bezpieczeństwa ONZ 15 grudnia 1995 r. upoważniła

¹⁷ [Http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unprofor.php](http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unprofor.php) (4.06.2013 r.).

¹⁸ [Http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/uncro.php](http://www.unic.un.org.pl/misje_pokojowe/uncro.php) (4.06.2013 r.).

NATO do wprowadzenia w życie postanowień wojskowych układu pokojowego w sprawie Bośni i Hercegowiny. Ustanowiono w tym celu wielonarodowe Siły Implementacyjne, które znalazły się pod dowództwem wojskowym NATO. Polski kontyngent był formowany w głównej mierze w oparciu o 16 batalion powietrzno-desantowy z 6. Brygady Desantowo-Szturmowej z Krakowa. Pododdział ten wszedł w skład Brygady Nordycko-Polskiej wraz z batalionami z Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji. Brygadzie powierzono rejon odpowiedzialności w północnej Bośni. Kontyngenty te stanowiły część dowodzonej przez Amerykanów Międzynarodowej Dywizji Północ ze sztabem w Tuzli¹⁹. Polska jednostka liczyła około 650 żołnierzy. Po wyczerpaniu się mandatu misji w 1996 r. Rada Północnoatlantycka podjęła decyzję o rozpoczęciu nowej misji pokojowej o kryptonimie SFOR (*Stabilization Force*)²⁰.

Na podstawie Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1088 z 12 grudnia 1996 roku powołano siły SFOR (*Stabilization Force*), które kontynuowały misję sił IFOR.

Zasadniczym celem SFOR było utrzymanie porozumienia z Dayton. SFOR działało w ramach Operation Joint Guard (21 grudnia 1996 – 19 czerwca 1998 r.) i Operation Joint Forge (20 czerwca 1998 – 2 grudnia 2004 r.). Polski kontyngent w SFOR liczył około 500 żołnierzy. Obecnie misję utrzymywania pokoju w tym rejonie pełnią wojska EUFOR w misji „Althea”. Przekształcenie w misję EUFOR, wiązało się ze zmianą jego liczebności i struktury organizacyjnej²¹.

Kosovo Force to siły międzynarodowe pod auspicjami NATO, działające na terenie Kosowa. Misja KFOR w ramach operacji Joint Guardian (Wspólny Strażnik), mająca na celu utrzymanie pokoju

¹⁹ D. S. Kozerański, *Kontyngenty Wojska Polskiego w międzynarodowych operacjach pokojowych na Bałkanach w latach 1992–2008. Problemy i korzyści* [w:] *Wojsko Polskie w międzynarodowych operacjach pokojowych i stabilizacyjnych. Konflikty. Spory. Bezpieczeństwo*, Warszawa 2011, s. 93.

²⁰ M. Marszałek, J. Zuziak, *Wojsko...*, s. 97.

²¹ K. Gaj, J. Zuziak, *Wojsko Polskie w międzynarodowych misjach pokojowych (1953–2011)*, „Przegląd historyczno-wojskowy” 2011, nr 5 (238), s. 68–69.

w Kosowie, rozpoczęła się 12 czerwca 1999 r. na mocy mandatu ONZ. Decyzja o wysłaniu wojsk NATO do Kosowa została podjęta z powodu kryzysu humanitarnego powstałego podczas ciągłych walk pomiędzy Armią Wyzwolenia Kosowa (UÇK) a wojskowymi i policyjnymi oddziałami Serbii i Czarnogóry, w czasie których obie strony dopuszczały się aktów przemocy wobec ludności cywilnej, noszących niejednokrotnie cechy ludobójstwa. Spowodowało to falę emigracji miejscowej ludności. W momencie rozpoczęcia misji w skład wojsk KFOR wchodziło 50 000 żołnierzy z 30 państw zarówno członków NATO, jak i spoza Sojuszu²².

Pozostały jeszcze operacje w ramach Unii Europejskiej, do których należą: Concordia i EUFOR ALTHEA.

Operacja wojskowa UE w Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii (CONCORDIA) była pierwszą misją wojskową UE – przejętą od NATO i prowadzoną samodzielnie przez unijne państwa członkowskie. CONCORDIA ustanowiona została 31 marca 2003 roku na prośbę prezydenta Macedonii Borisa Trajkovskiego. Przejęła zadania sił Allied Harmony NATO. Misja ta stanowiła zwieńczenie wszystkich 4 operacji pokojowych, które przywróciły stabilność Macedonii i przybliżyły ją do struktur euroatlantyckich i europejskich. Misji Concordia wyznaczono sześciomiesięczny mandat, ale na prośbę prezydenta Trajkovskiego z 4 lipca 2003 r., Rada UE przyjęła, w dniu 29 lipca 2003 r., decyzję o przedłużeniu operacji wojskowej UE w byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii. Wskutek tej decyzji, mandat misji został przedłużony do 15 grudnia 2003 r. Zgodnie z podjętą przez Radę Unii Europejskiej decyzją, misja Concordia została zakończona 5 grudnia 2003 r. 15 grudnia zakończyli misję i na miejsce żołnierzy weszli policjanci z unijnej EUPOL Proximy (1 marca 2004 dołączyli do nich polscy policjanci).

EUFOR ALTHEA jest to druga po CONCORDII misja wojskowa UE. Rozpoczęła się 2 grudnia 2004 roku. Misja EUFOR – Althea w Bośni i Hercegowinie jest typem operacji wymuszania pokoju –

²² Tamże, s. 67.

peace enforcement. Zastąpiła siły SFOR. Zadania misji to przede wszystkim osiągnięcie postępu w procesie stabilizacji oraz uczy-nienie wszystkiego, co tylko możliwe by Bośnia i Hercegowina była państwem stabilnym oraz sprawnie funkcjonującym. Jednak, co niezmiernie ważne także krajem, który dysponowałby szansą przystąpienia w odległej perspektywie do UE. Poza tym obrano za cel realizację ogólnej umowy ramowej na rzecz pokoju w Bośni i Hercegowinie. Podstawami działania UE w Bośni i Hercegowinie są Rezolucja 1551 Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie pokoju w Bośni i Hercegowinie. Operacja EUFOR – ALTHEA jest konkretnym przykładem strategicznego partnerstwa z NATO w dziedzinie zarządzania sytuacjami kryzysowymi. Misja w Bośni i Hercegowinie posiada także w zakresie prawa wsparcie Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugosławii²³.

Należy również wspomnieć, iż udział Wojska Polskiego w misjach pokojowych miał niewątpliwie duży wpływ na polską armię. Osiągnięto wiele korzyści, które należy rozpatrywać w dwóch aspektach: politycznym i wojskowym. W wymiarze politycznym poprzez udział SZ RP w operacjach pokojowych uzyskano znaczący wzrost autorytetu naszego kraju na arenie międzynarodowej, w tym sojuszniczej. Polska potwierdziła, że jest pewnym, wiarygodnym i odpowiedzialnym sojusznikiem. W wymiarze wojskowym udział SZ RP we wszystkich operacjach poza granicami kraju miał i ma istotny wpływ na przyspieszenie procesu transformacji SZ RP.

Tematyka operacji pokojowych dla współczesnej sytuacji politycznej i militarnej jest bardzo ważna z wielu powodów. Organizowanie tych operacji pokazuje iż, wiele podmiotów stosunków międzynarodowych, zarówno państw jak i organizacji, przejawia dążenie do ustanowienia pokojowego ładu. Dążenie to do wyeliminowania siły jest utrwaloną w prawie międzynarodowym, główną tendencją we współczesnych stosunkach międzyarodo-

²³ [Http://www.psz.pl/tekst-5011/Marek-Musiol-Bezposrednie-zaangazowanie-UE-w-utrzymanie-pokoju-w-Europie/Str-4](http://www.psz.pl/tekst-5011/Marek-Musiol-Bezposrednie-zaangazowanie-UE-w-utrzymanie-pokoju-w-Europie/Str-4) (4.06.2013 r.).

wych. Ponadto operacje pokojowe są instrumentem, który w ostatnich latach bardzo się zmienił i uległ głębokim przemianom. Zwiększyła się grupa podmiotów, które je prowadzą. Poszerzyła się ich ilość, zakres i skala. Należy również wspomnieć, iż miały one ogromny wpływ na zmiany, które zaszły w armiach państw uczestniczących w tych operacjach. Analizowanie udziału Polski w operacjach pokojowych jest istotne ze względu na dokonania polskiej armii i pozycję naszego kraju w strukturach międzynarodowych. Ponadto jest to zagadnienie związane bezpośrednio z bezpieczeństwem wielu obywateli RP, pracujących w służbie pokoju w wielu miejscach świata. Dlatego też, tematyka ta jest doskonałym przedmiotem analizy w ramach pracy dyplomowej.